

THE RUSSIAN-HOUSE, L'ÚLTIM LLIBRE DE JOHN LE CARRÉ, 'BEST SELLER' SEGUR

Multimilionari gràcies als espies

En aquest article, publicat per EL TEMPS en exclusiva a l'estat espanyol, un dels més prestigiosos periodistes de la revista alemanya 'Stern' explica el món personal i literari de John Le Carré, pseudònim de David Cornwell, un dels novel·listes de més èxit del món i que és a punt de publicar la seua última obra, 'The Russian-House'.

Jürgen Petschull

Fins a la suau revolta, tot just darre-vingut res d'especial. David Cornwell dirigeix el Jeep Suzuki cap a una estreta avinguda, limitada pels dos costats per un mur de pedra i terra de l'alçada d'un home, i en la qual creixen matolls groguencs. Tot seguit arribem al lloc on el camí descendeix cap a l'escarpada costa, des d'on es pot albirar ja la mar. Comprove que no resulten gens exagerats els relats sobre els allotjaments dels escriptors d'èxit.

Ens aturem enfront d'una mena de residència senyorial, allargassada, construïda amb pedres grans i pintada d'un color que s'assembla al de la sorra. A sota se sent com trenquen les ones contra els penya-segats del combat anglès de Cornwall. La casa és situada en un terreny que fa com una terrassa on Terry, l'hotolà, conrea algunes hortalisses, té cura de les flors i no permet que la gespa cresca massa.

Passem a través de la finca, tot albirant la mar des d'angles sempre nous i dramàtics, els penya-segats, i la casa, un petit far, una rabossa que fuig i gavines que escridassen sobre els nostres caps mentre no paren de pegar voltes en l'aire.

David Cornwell és l'autor viu de novel·les d'espionatge que més èxit té arreu del món. Escriu sota el pseudònim de John Le Carré. Després d'haver examinat el terreny ens asseiem darrere del mirador encristallat que ens protegeix del vent de l'Atlàntic. L'amfitrió ens ofereix un whisky escocès de setze anys. Allà baix albirem un vell vaixell de pesca que avança sobre les ones i que deixa sentir el brunzit del motor fins que desapareix darrere d'unes roques. «¡Quina vida aquesta!», ben segur que exclamarien els americans, que viuen mar enllà, una miqueta a la dreta, després de vora dues mil milles en línia recta darrere de l'horitzó. «Allí es troba Nova York i Boston» ens diu Da-

vid Cornwell, mentre aixeca el seu got cap a Amèrica. «Just enfront de nosaltres hi ha la costa francesa, el continent europeu i en algun lloc a l'esquerra, molt més lluny, la Unió Soviètica». Des d'ací tenim, per tant, una panoràmica excel·lent, s'observen els esdeveniments mundials amb la panoràmica necessària.

«Ací visc i treballo des de fa vint-i-cinc anys», diu el propietari de *Tregifian House*.

No només el lloc, també el propietari semblen trets d'un llibre de fotografia sobre la noblesa rusa anglesa. David Cornwell, el burgès fill d'un empreneur home de negocis, té 57 anys, però, tot i el seu cabell gris, sembla ser molt més jove, amb aquest rostre rosat com un nen petit que l'aire fresc i la brisa de la mar li mantenen. Els seus ulls tenen el color verd grisós de la costa. És gran i esvelt, vesteix de manera descuidada, segur, però, del seu estil d'home amb bon bressol. Duu un calcer fort, pantalons impermeables i jaqueta de llana, amb colzeres de pell d'isard.

Mentre xerrem sobre la seua casa en els penya-segats, sobre la seua vida i sobre el seu treball va fent-se evident com tot ell ha anat encaixant d'una manera harmoniosa: fa un quart de segle va recórrer aquesta regió amb el seu millor amic, el paisatgista John Miller. Va ser aleshores que va descobrir la casa enderrocada amb aquella panoràmica de somni. Per aquella ruïna deshabitada li van demanar 9.000 lliures, una misèria per al jove nou ric de 32 anys que acabava de retirar-se del servei secret britànic.

Fins a aquell moment, David Cornwell havia passat per diferents internats i havia estudiat germanística a Berna; havia sigut professor a l'exquisit Eton, il·lustrat llibres infantils «amb papagais multicolors», i escrit «poesies esgarrioses» que havien merescut alguns premis. Més endavant ingressà al denominat «servei diplomàtic». «Fou, d'alguna manera, una fugida de la vida real», afirma. Camuflat com a di-

plomàtic, treballà per al MI-16 a l'ambaixada britànica de Boon i al consolat general d'Hamburg.

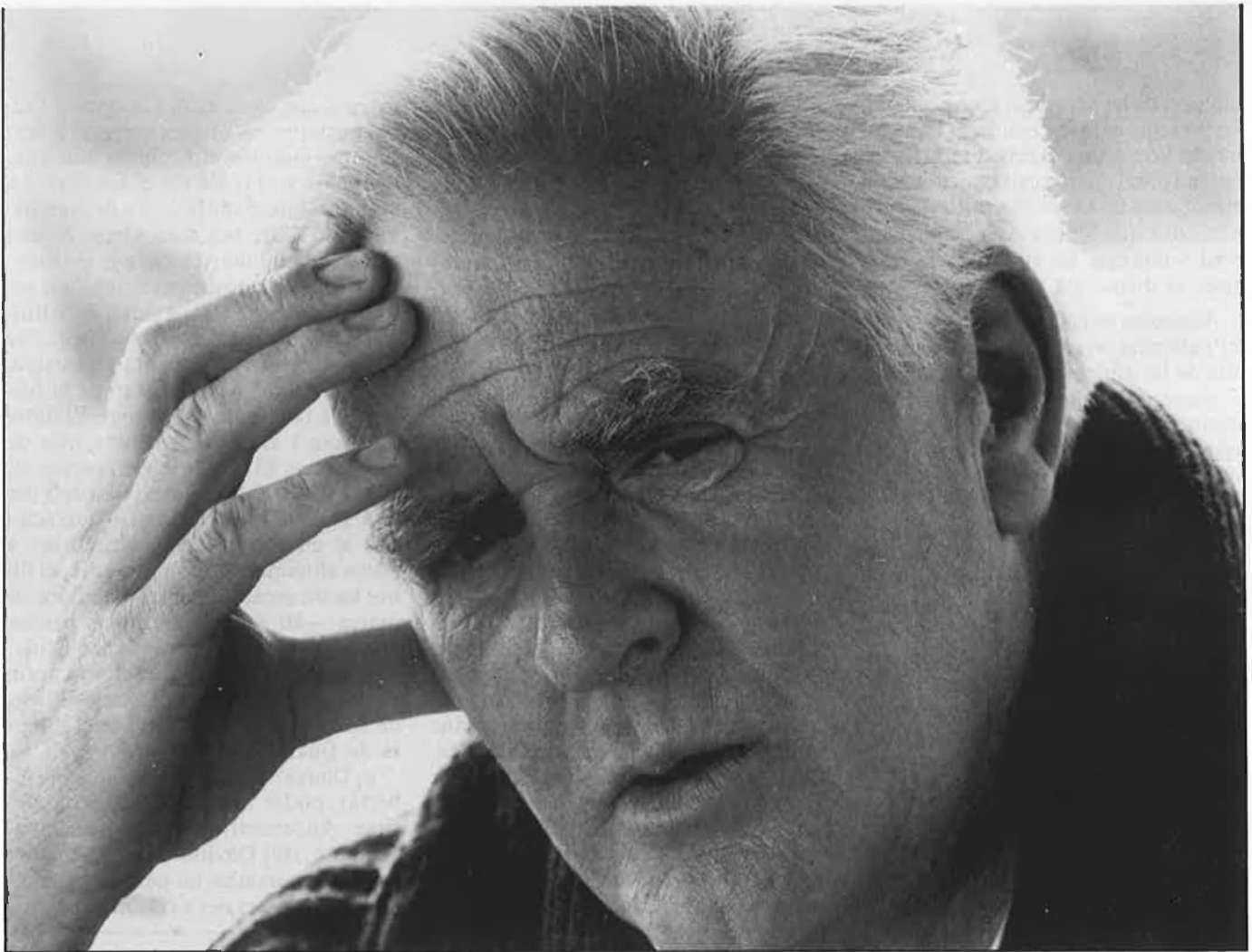
El David Cornwell dotat per a la fantasia experimentà la rutina de les tasques dels agents, que anorreava tota fantasia. A causa d'això, en gran part, l'agent de Sa Magestat va escriure en el seu temps d'esbarjo dues novel·les que prometien molt, però que no assoliren cap èxit, sota el pseudònim de John Le Carré.

«Realment ja no puc recordar com se'm va ocórrer aquest nom».

A aquestes novel·les va seguir-les, el 1963, aquell *thriller* d'espionatge que el va fer conegut arreu del món, a més de ric, *El espia que surgió del frío*, que va protagonitzar en la pantalla cinematogràfica Richard Burton. Era l'època de James Bond, agent 007, d'Ian Fleming, que, amb llicència per a matar, amuntegava enemics i dones, quan el capitalisme lluitava encara a Occident i el comunisme es presentava amenaçant i tenebrós a l'Est.

Des de l'aixecament del mur de Berlín, l'autor de novel·les d'espionatge conduïa intel·ligentment els seus lectors cap a un nou món secret, encara que també realista i quotidià. En aquest context, tot s'esdevenia de manera tan excitant com en el Tribunal Federal de Comptes. Els herois eren aleshores «homes grisos, amb grisos uniformes, amb dret a la jubilació». I els espies de l'Est fins i tot posseïen trets humans. «Només es pot traïr si s'estima», va escriure l'autor que, a la seua manera, estimava aquells traïdors que ho feien per convicció, per servir una bona causa. Caràcters trencadissos i dramàtics ben complicades s'acoblaven en una estudiada tensió humana psicològica i política. Tot això ha fet de John Le Carré l'indiscutible mestre de les novel·les d'espies, des del primer a l'últim llibre.

Amb una petita part dels honoraris d'*El espia que surgió del frío*, David Cornwell es va comprar una casa aban-

«O se sap contar, bé una història, siga bona o dolenta, o no se sap; aquesta és la qüestió decisiva de la literatura».

donada, la Tregiffian House, a la costa de Cornualla, la va reconstruir i la va ampliar. L'obra següent, *Una petruena ciutat de Alemanya* —l'acció transcorre a Bonn—, la va escriure allí, amb vistes al mar.

A aquesta la seguirien, a un ritme d'una novel·la cada dos o tres anys, la trilogia *El topo*, *Una classe de héroe* i *Agente de su propia causa*, amb George Smiley, l'envellit i autocrític superagent londinenc en el paper principal, que intentava posar contra les cordes la seua antagonista moscovita, Karla, amb nombroses martingales, però ple de respecte i sempre amb un joc net. Després d'aquestes obres va escriure *La libélula*. Tema: terrorisme i el conflicte entre israelians i palestins. Després, *Un espía deslumbrado*, una història familiar dels Cornwell, curiosament traslladada als escenaris dels agents, amb el difunt i trampista pare en el paper familiar.

Gairebé tots els llibres de John Le Carré han constituït èxits arreu del món, i el seu autor és un home ric. «John Le Carré és només una part d'ell mateix —diu David Cornwell mentre torna a omplir un got amb whisky—,

aquella part que Déu ha dotat de talent literari». Sap moure's perfectament sobre la corda fluixa que hi ha entre la denominada «literatura seriosa» i la «literatura d'evasió».

«Sóc un narrador d'històries», afirma qui va ser estudiant de germanística i confessa que li molesta el fet que es diferencie entre els dos gèneres (sobretot en l'àmbit lingüístic alemany). «O se sap contar una història, siga bona o dolenta, bé, o no se sap; aquest és al meu parer la qüestió decisiva de la literatura».

John Le Carré té una història a contar-nos. D'ací a tres mesos apareixerà el seu nou llibre. «Una història d'amor, una història d'espionatge, una fàbula del nostre temps», s'explica en la publicitat de l'editorial anglesa. Realment és un llibre novedós dins del gènere de la literatura d'espionatge, que sempre avança paral·lelament a l'evolució política. «Nosaltres, els britànics, i els occidentals, sempre érem, naturalment, els bons. Primer vam escriure contra els malvats alemanys nazis, després contra els perversos comunistes; però, des de Gorbaxov, la imatge de l'enemic s'ha transformat».

John Le Carré, el principal cronista, és clar que a la seua manera, de la guerra freda, reconeix «que els fronts ja no corren paral·lels a les fronteres nacionals i ideològiques, sinó que són a dins de cada sistema». Hi ha enteniments emocionals entre l'Est i l'Oest; l'ansia per la pau i el desarmament, ací i allà; els militars calculadors i els bojós de les armes que tenen por a perdre el seu lloc de treball, també als dos costats. Això és, alhora, una història i una antihistòria d'espionatge, una història sobre militars impassibles que, segons l'editorial, «dansen encara en els seus llòbrecs soterranis quan la música ja fa temps que s'hi ha extingit».

Més de dos anys ha estat treballant John Le Carré, a la casa dels penya-segats, al voltant d'aquest tema tan ric de perspectives. El 1987 va viatjar dues vegades a l'URSS, i allà li van fer la cort i va ser passejat pertot arreu, malgrat que fins avui cap dels seus llibres no ha estat publicat a la Unió Soviètica. La seua missió a Moscou, la descriu així: «Quan vaig aterrar tenia al cap un traïdor i una dona molt atractiva, però cap idea concreta sobre el nou llibre». Quan va tornar, havia trobat ja els seus models que, com en la

majoria de les ocasions, eren homes diferents que existien realment i que donaven lloc a una figura literària. No havia trobat, però, cap concepte concret. Cap a on havia de dur l'acció, era una cosa que ignorava encara, quan, com sempre, a les quatre de la matinada es disposava a escriure.

Aleshores pujava els 17 esgraons fins a l'habitació on treballa, en la part més alta de les antigues golfes, on hi havia el graner, s'arrupia en la seua cadira, ergonòmicament dissenyada per a la màxima comoditat seua, enfront d'un antic escriptori de caoba i col·locava la ploma Parker de 110 lliures sobre el paper blanc. Escrigué i escrigué, alçava els ulls per veure eixir el sol darrere dels alts finestrals, i seguia escrivint. Frases com aquesta: «Perquè puga existir l'esperança, tots hem de traïr la nostra pàtria» i diàlegs com el següent, entre Barley, un editor londinenc arruïnat, amb contactes literaris a Moscou i que ha de reclutar-se com a agent, i Ned, l'escrupolós cap de la denominada «Casa rusa», un departament del servei secret britànic.

—Barley: «No sóc l'adient, i vostè és un boig si m'hi utilitza».

—Ned: «Cap de nosaltres és

l'adient, i tots tractem amb coses que tampoc no són adients».

A través d'aquest procés de creació que va del cap al paper i que passa per la ploma, va incorporant diverses figures a la vida literària. Uns personatges nous, amb opinions polítiques inusitades, poblen el *thriller*. Al costat de Barley i de Ned hi ha també Harry Palfrey, l'advocat del servei i narrador de la història; Katja, una atractiva moscovita d'avui, plena d'encant i intel·ligència, i un misteriós científic i militar al qual anomena Goethe a causa del seu amor per la literatura alemanya.

«Durant la meua visita a l'URSS em vaig trobar amb Sajarov. La conversa em va impressionar moltíssim», assegura David Cornwell, tot desvetllant així la font de la seua inspiració per a la figura del científic amant de la pau.

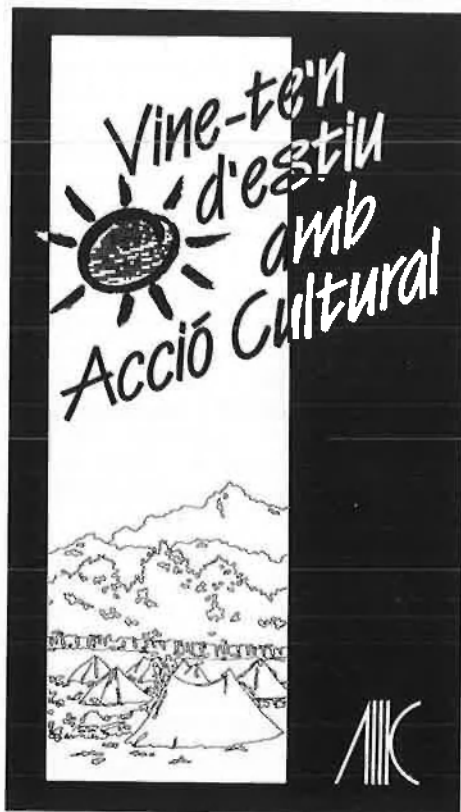
Cada dia, de les quatre de la matinada a les nou del matí, John Le Carré anava configurant el seu principal protagonista. Després d'aquestes cinc hores deixava descansar l'estilogràfica. La seua segona esposa, Jane, introduïa l'escrit a l'ordinador mentre l'escriptor es recreava veient la llum diürna.

Després de ben dinat, acostumava a passejar durant dues hores al llarg dels penya-segats i la costa, tot reflexionant

sobre el que havia escrit i imaginant l'acció posterior. A migdia corregia el text imprès. Després el llegia en veu alta, per veure si el ritme era el correcte. La seua producció mitjana era de dues pàgines de llibre per dia. Abans de dos mesos, el manuscrit estava ja enllestit.

A finals d'agost apareixerà la nova obra, de més de 400 pàgines, a l'editorial Kiepenheuer & Witsch. Títol: *The Russian-House*. Tal i com està calculat, serà el negoci més gran de la història de la literatura d'espies. El llibre apareixerà simultàniament a més de vint països. El tiratge inicial, només als EUA, 350.000 exemplars. Els drets per a la seua edició en llibre de butxaca i per al cinema ja estan adjudicats a preus altíssims. D'ací a tres anys, el llibre haurà recaptat vora 240 milions de marcs —80 milions de dòlars per les vendes del llibre i 50 per la pel·lícula. Comptant amb tot això, el nou John Le Carré ingressarà aproximadament de 12 a 15 milions de marcs en el compte de David Cornwell.

«¿Diners? El diners signifiquen la llibertat, poder viure i treballar com desitge. Altrament, no sóc especialment exigent», diu David Cornwell, mentre s'apressa a menjar un parell de gegantesques llagostes per a celebrar el dia. □

Aprofita't de l'estiu

T'esperem a la **XXI Universitat Catalana d'Estiu**, o bé a la **Universitat de Joves**.

(Prada, del 16 al 27 d'agost).

I si ets més aventurer...
apunta't a l'**Excursió als Alps Eslovens**.

(Del 15 al 29 de juliol i de l'1 al 14 d'agost).

NO ESPERES MÉS. PARTICIPA-HI. PLACES LIMITADES.

Més informació: ACCIÓ CULTURAL DEL PAÍS VALENCIÀ. Moratín, 15, 8a. Tel. 351 17 27. 46002 València